

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»:

<http://maup.com.ua/>

Хмельницький інститут: <http://www.maup.km.ua/>

Кафедра права та правоохоронної діяльності:

<http://www.maup.km.ua/institut/kafedri/kafedra-komercijnogo-ta-trudovogo-prava/>

СИЛАБУС КУРСУ

Назва дисципліни	Виборче право
Викладач (-і)	Парандій Валентина Олександрівна
Портфоліо викладача (-ів)	http://www.maup.km.ua/informaciya/portfolio-zhdankina-lk.htm
Контактний тел.	0382-789636 (вн. 121)
E-mail:	larisazhdankina@gmail.com v.parandiy@maup.km.ua
Сторінка дисципліни на сайті	http://www.maup.km.ua/institut/kafedri/kafedra-komercijnogo-ta-trudovogo-prava/disciplini-vilnogo-viboru-kafedri-prava-ta-pravoohronnoyi-diyalnosti.htm
Консультації	Четвер, 2 години, 14.50-16.10, ауд. 311
Розглянуто на засіданні кафедри	Протокол від «30» серпня 2021 р. № 1
Ухвалено на засіданні Науково-методичної ради	Протокол від «31» серпня 2021 р. № 1
Затверджено на засіданні Вченої ради	Протокол від «31» серпня 2021р. № 7

1. Коротка анотація до дисципліни. Навчальна дисципліна «Виборче право» побудована таким чином, щоби забезпечити послідовне та і логічне викладення матеріалу, розкривши процес формування представницьких органів публічної влади. На основі систематизації нормативно-правових і наукових (досягнення вітчизняної і зарубіжної наукової думки) основ конституціоналізму розкриваються актуальні питання виборів і порядку розподілу мандатів.

2. Мета: викладання навчальної дисципліни «Виборче право» є опанування здобувачами комплексу цілісних фахових знань щодо теоретичних та практичних аспектів виборчого права, створення необхідних передумов для вивчення та дослідження теорії та практики виборчого права, на основі конкретно-предметного матеріалу сприяння виробленню навиків аналітичного мислення у студентів з метою підвищення правової обізнаності та практичної підготовки здобувачів при дослідженні проблемних питань

чинного законодавства та практики його застосування, а також пошуку оптимальних шляхів їх вирішення

3. Завдання: поглиблене вивчення здобувачами проблем у сфері виборчого права, аналіз джерел виборчого права, монографічної та наукової літератури, вирішення аналітичних завдань відповідно до програми курсу; модернізація навичок генерування нових креативних ідей задля формування якісно нових пропозицій щодо вдосконалення виборчого законодавства України; удосконалення навичок правового обґрунтування власних дослідницьких позицій у сфері виборчого права, а також готовність здійснювати презентацію таких матеріалів; сприяння виробленню у здобувачів навичок та умінь кваліфікованого відображення результатів наукових досліджень у наукових статтях та тезах, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз; уміння застосовувати набуті знання у сфері виборчого права у практичній діяльності;.

4. Формат курсу: очний (*offline*) та заочний(*online*)

5. Програмні результати навчання (інтегральні, фахові компетентності):

Табл.1

Компетентність	Ступінь сформованості компетентності	Оцінювання
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	Частково, в аспекті виконання завдань, передбачених професійною діяльністю за спеціалізацією освітньої програми	Підсумкове (екзамен)
Здатність бути критичними і самокритичними	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність розробляти пропозиції щодо вдосконалення чинної нормативно-правової бази через призму ефективності та актуальності діючих нормативно-правових актів, за допомогою методів системного аналізу та системної методології	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)

6. Тривалість курсу. 150 годин (5 кредити ЄКТС), з них: 50 години аудиторної роботи; 100 годин – самостійної роботи, екзамен – 2 години.

7. Статус дисципліни: *вибіркова*

8. Пререквізити: Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Виборче право» є опанування дисциплін «Конституційне право України» та «Конституційне право зарубіжних країн» освітньої програми бакалаврату, а також дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права та процесу», «Сучасна концепція соціально-правової держави» освітньої програми магістратури.

9. Технічне й програмне забезпечення /обладнання – використовувати сервіси ВРУ, КМУ, ЄРСП, Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського, Національної парламентської бібліотеки.

10. Політика курсу:

- Передбачає роботу в команді.
- Клімат в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивного диспуту.
- Виконання завдань у встановлений термін.
- Відпрацювання пропущених занять можливе під час самостійної підготовки та консультацій викладача.
- Дотримання академічної доброчесності.
- Презентації та доповіді мають бути авторськими і оригінальними.

11. Зміст дисципліни: Курс складається з двох змістових модулів. Кожен модуль, у свою чергу, складається з лекційної та семінарської частин:

- Змістовий модуль 1 «Виборче право. Правові засади організації виборчого процесу» (лекційні теми 1, 2, 3, 4, 5, 6; семінарські теми 1, 3, 4, 6);
- Змістовий модуль 2 «Виборчі системи. Порушення та захист виборчих прав» (лекційна тема 7, 8, 9, 10, 11, 12; семінарські теми 7, 8, 10, 12);

12. Форми і методи навчання.

Основними видами навчальних аудиторних занять є **лекції, семінарські заняття, консультації.**

При викладанні **лекційного матеріалу** передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-бесіди, лекції-візуалізації.

Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути Вашу увагу до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу. Ви маєте можливість обмірковувати поставлені запитання, робити самооцінку рівня своєї підготовки, навчитися самостійно формулювати висновки і узагальнення.

Лекція-візуалізація включає візуальну форму подачі лекційного матеріалу технічними засобами навчання. Читання такої лекції зводиться до розгорнутого або короткого коментування викладачем візуальних матеріалів, що переглядаються.

При проведенні **семінарських занять** передбачено поєднання таких форм і методів навчання як робота у малих групах, дискусія, публічний виступ, групові проекти та кейс-завдання.

Ви працюєте з інформацією вдома, зокрема з використанням мережі Інтернет (*див. рекомендовану літературу*), під час занять виконуєте усні та письмові завдання, виступаєте з доповідями і презентаціями, підготовленими як групою так і індивідуально, моделюєте поведінку у конкретних професійних ситуаціях. Програмою курсу передбачено такі проекти:

- Виступ за темою **індивідуального завдання** (*тематика і критерії оцінювання див.: Робоча навчальна програма дисципліни, п.п. 6.3*).
- Виступ-інформування за темами семінарських занять.

13. Оцінювання знань здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Хмельницькому інституті МАУП» (https://drive.google.com/file/d/1alGsRzbSV_ATM_rOMIaor0hLQdNZx9Uk/view).

Вид діяльності студента	Макс имал ьна к-сть балів за один ицю	Модуль 1		Модуль 2		Форма контрол ю
		кількіст ь одиниц ь	макси мальна кількіс ть балів	кількі сть одини ць	максимал ьна кількість балів	
Відвідування лекцій	1	7	7	10	10	Екза мен
Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4	
Робота на семінарському занятті	10	4	40	4	40	
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	
Разом	-		81	84		
Максимальна кількість балів: 195						100
195:100=1,95. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:1,95 = загальна кількість балів.						

Система оцінювання навчальних досягнень

13. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Під час вивчення курсу виконуються 2 самостійні роботи (завдання до самостійної роботи див.: Робоча навчальна програма дисципліни, п.п.6.4). Критерії оцінювання:

- змістовність – 3 бали
- відповідність темі та вимогам оформлення – 2 бали.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу – **5 балів.**

14. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів і здійснюється у вигляді виконання індивідуальних завдань-кейсів за тематикою самостійного вивчення матеріалу відповідного змістового модуля. Під час модульного контролю оцінюються такі компоненти:

- Повнота розкриття теми – 15 балів
- Якість інформації – 5 балів
- Самостійність та креативність – 5 балів

Максимальна кількість балів - 25 балів.

15. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Екзамен.

Відбувається у формі надання письмових відповідей та в разі потреби додаткового усного спілкування (Методологічні рекомендації до проведення й оцінювання екзамену див. «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Хмельницькому інституті МАУП»).

16. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю (див.: Робоча навчальна програма дисципліни, п.п.7.1).

17. Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

18. Рекомендовані джерела (література):

Основна (нормативно-правові джерела):

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Виборчий кодекс України: прийнятий від 19.12.2019 р. № 396-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20>
3. Європейська хартія місцевого самоврядування. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036
4. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17 листопада 2011 року № 4061-VI. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>
5. Про вибори Президента України: Закон України від 5 березня 1999 р. № 474-XIV. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-14> (втратив чинність).
6. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 3 листопада 2013 року. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5475-17> (визнано неконституційним згідно з рішенням Конституційного Суду від 26.04.2018).
7. Про всеукраїнський та місцеві референдуми: Закон України від 03 липня 1991 року № 1286-XII. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1286-12> (втратив чинність).
8. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
9. Про місцеві вибори: Закон України від 14 липня 2015 р. №595-VIII. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
10. Про Центральну виборчу комісію: Закон України від 30 червня 2004 року № 1932-IV. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1932-15>
11. Про державний реєстр виборців: Закон України від 22 лютого 2007 року №698-V. Відомості Верховної Ради України. 2007. № 20. Ст. 282.
12. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 1950 року: ратифікована Законом України 17 липня 1997 року № 475/97-ВР разом з першим протоколом та протоколами № 2, 4, 7 та 11. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 40. Ст. 263.
13. Рішення Європейського суду з прав людини від 7 лютого 2008 року у справі «Ковач проти України». Офіційний вісник України. 2009. № 82. Ст. 2802.

14. Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 30. Ст. 260.

15. Рішення Конституційного Суду України від 11 липня 1997 року № 3-зп/1997 у справі щодо конституційності тлумачення Верховною Радою України статті 98 Конституції України. Вісник Конституційного Суду України. 1997. № 2. С. 23-26.

16. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 року № 9. Бюлетень законодавства і юридичної практики. 2004. № 11. С. 20-28.

17. Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015/print

18. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийнятий 16.12.1966 (ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР №2148-VIII від 19.10.73) набув чинності, у тому числі для України, 23 березня 1976 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043

19. Конвенція про політичні права жінок, прийнята 20.12.1952 (вступила у дію 07.07.1954), Організація Об'єднаних Націй Набрання чинності від 07.07.1954. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_156

20. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 25.12.1965 Генеральною Асамблеєю ООН (ратифікована Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 21.01.1969). Дата набуття чинності: 04.01.69 р., для України - 07.04.69 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105/print

21. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації жінок, 18.12.1979 Організація Об'єднаних Націй, набрання чинності – 03.09.1981; (додатково Факультативний протокол від 06.10.99) ратифіковано 24.12.1980 із застереженням, зробленим при підписанні URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207/print

22. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (ЄКПЛ) від 04.11.1950. Дата ратифікації Україною: 17.07.1997 Дата набрання чинності для України: 11.09.1997 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

23. Перший Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (20.03.1952) зі змінами, внесеними Протоколом №11. Протокол ратифіковано Законом України № 475/97-ВР URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535

24. Протокол №12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ETS N 177). Протокол ратифіковано Законом України № 3435-IV від 09.02.2006 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_537/print

25. Документ Копенгагенської наради Конференції з людського виміру НБСЄ, прийнятий 29.06.1990 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_082/sp:max25

26. Резолюція ПАРЕ «Про ліквідацію обмежень на право голосу» від 25.06.2005 р.

27. Рекомендація R(99)15 КМ РЄ державам-членам «Про висвітленням в засобах масової інформації виборчих кампаній», ухвалено на 678-му засіданні заступників міністрів від 09.09.1999 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_726

28. Декларація критеріїв вільних та справедливих виборів Міжпарламентського Союзу URL: <http://www.ipu.org/cnl-e/154-free.htm>

29. Постанова № 18 Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про Аналіз стану законодавчої бази про вибори Президента України: напрямки та шляхи удосконалення згідно з рекомендаціями Місії ОБСЄ/ БДПЛ зі спостереження за виборами та Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) від 18.09.2015.

30. Постанова № 8 Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про аналіз окремих аспектів застосування статті 3 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року» від 22.05.2015.

31. Постанова № 9 Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про узагальнення практики вирішення адміністративними судами спорів про зміну виборчої адреси та місця голосування, уточнення списків виборців, які виникли під час позачергових виборів Президента України та виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних і міських голів» від 12.09.2014.

32. Постанова № 15 Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про практику застосування адміністративними судами положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду спорів щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом» від 01.11.2013.

Навчальні підручники та посібники:

33. Белов Д.М. Проблеми реформування української моделі державної влади. Вісник Запорізького національного університету. Серія «Юридичні науки». 2012. № 2 (Частина І). С. 57-62.

34. Галус О.О. Становлення і розвиток інституту виборів в Україні. Університетські наукові записки. 2013. № 4 (48). С.36-41.

35. Марцеляк О. В. Принципи виборів Народних депутатів України (загальнотеоретична характеристика). 2018. URL: <http://212.1.86.13/jspui/bitstream/123456789/3064/1/4.%20%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%86%D0%B5%D0%BB%D1%8F%D0%BA%20%D0%9E.%20%D0%92..pdf>

36. Натуркач Р.П., Бисага Ю.М., Белов Д.М. Виборче право в правовій системі України: Монографія. Ужгород: ТІМРАНИ. 2015. 140 с.

37. Баймуратов М. О. Міжнародні виборчі стандарти: правова природа, змістовна та системна характеристика, актуальні питання імплементації в законодавство України. Маріуп. держ. ун-т. Представництво європ. орг. публіч. права в Україні. Суми. 2012. 227 с.

38. Марцеляк О. Конституційна реформа і модернізація виборчої системи України в контексті світового досвіду. Віче. 2015. № 16. С. 8–12.

39. Нестерович В.Ф. Поняття та види джерел виборчого права України. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. 2019. С. 39-58.

40. Нестерович В.Ф. Виборче право України: Підручник. Київ. Видавництво Ліра-К. 2017. 504 с.

41. Корнієнко В. Активне виборче право на місцевих виборах в Україні. Юридичний вісник. 2019. № 1. С. 134-139.

42. Заворотченко Т. М. Конституційно-правові основи використання зарубіжного досвіду при охороні і захисті виборчих прав громадян. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2019. № 3. С. 24-27.

43. Гудзь Л.В. Гарантування виборчих прав громадян у контексті гуманізації конституційного законодавства України. Матеріали Норвезько-української конференції, присвяченої діяльності Ф. Нансена в Україні у 1921–1922 роках. (Харків, 10–11 жовт. 2019 р.). Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна; Посольство Норвегії в Україні. 2019. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/15046>

44. Дячок О. О. Проблеми реалізації громадянами України виборчого права. Вісник Академії митної служби України. Серія: «Право». №2 (3). URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/3353>

45. Мохончук Б.С. Виборча система України як конституційно-правовий інститут: дис. здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук. 12.00.02. – конституційне право; муніципальне право. Харків. 2017. 216 с.

46. Мохончук Б. С. Щодо змістовної характеристики виборчої системи. Юридичний вісник. Одеса. 2015. № 4. С. 310-316.

47. Мохончук Б. С. Виборча система як динамічний інститут. Публічне право. Київ. 2016. № 1. С. 82-89.

48. Мохончук Б. С. Голоси, кандидати та мандати як кількісні операнди виборчої системи. Вісник Національної академії правових наук України. Харків. 2016. Вип. 2. С. 165-176.
49. Мохончук Б. С. Характеристика виборчого округу як комплексного елементу виборчої системи. European political and law discourse. Praha. 2016. Vol. 3. P. 105-113.
50. Мохончук Б. С. Конституційний контроль за процесом виборчої інженерії: порівняльно-правовий аспект. Право і суспільство. Дніпро. 2017. № 2. С. 26-32.
51. Мохончук Б. С. Вплив норм «м'якого права» на формування демократичної виборчої системи. Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 1. С. 127-135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2017_1_24
52. Мохончук Б. С. Інституційний аналіз категорії виборча система. Конституція як основа розвитку правової системи. VIII Тодиківські читання. Збірка тез наукових доповідей і повідомлень Міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів (м. Харків, 2-3 жовтня 2015 року). Харків. ТОВ «Видавництво права людини». 2015. С. 118-119.
53. Мохончук Б. С. Голосування за «методом Борда» – передумови створення та практика застосування. Принципи сучасного конституціоналізму та Основний Закон України. IX Тодиківські читання. Збірка тез наукових доповідей і повідомлень Міжнародної наукової конференції (м. Харків, 4-5 листопада 2016 року). Харків. ТОВ «Видавництво права людини». 2016. С. 88-89.
54. Мохончук Б. С. Про вплив виборчих систем на політико-правові процеси (окремі аспекти питання). Правові засади гарантування та захисту прав і свобод людини і громадянина: зб. тез наук. доповідей і повідомл. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 26 травня 2016 року). Харків: ТОВ «Видавництво права людини», 2016. С. 26-30.
55. Мохончук Б. С. Щодо питання факторів впливу на елементи виборчої системи. Виборче право України в контексті європейських демократичних стандартів: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26-27 травня 2016 року). Київ: Видавничий дім «Стилос», 2016. С. 211-216.
56. Мохончук Б. С. Легальний бар'єр як факультативний елемент виборчої системи. Пріоритети розвитку юридичних наук у XXI столітті: матеріали 8 міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 7-8 квітня 2017 року). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2017. С. 22-25.
57. Мохончук Б. С. Реформування виборчої системи по виборам до місцевих рад у контексті децентралізації публічної влади. Від громадянського суспільства – до правової держави: тези доповідей XIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 21 квітня 2017 року). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. С. 262-265.
58. І. Верба, О. Губська, І. Кушнір, Б. Мохончук, Н. Писаренко, П. Романюк, Л. Трофімова – Вибори Президента України 2019: посібник для суддів. Київ : «АКGroup». 2019. 212 с.
59. Ключковський Ю.Б. Виборчі системи та українське виборче законодавство: монографія. Національний університет «Києво-Могилянська Академія». К.: Час Друку. 2011. 132 с.
60. Афанасьєва М.В. Виборча інженерія в Україні: теоретико-методологічні засади та конституційно-правове забезпечення: дис. здоб. наук. ступ. докт. юрид. наук. 12.00.02. – конституційне право; муніципальне право. Одеса. 2015. 480 с.
61. Климкова І. І. Вибори і виборчі системи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : ДП «Видавничий дім «Персонал». 2011. 160 с.
62. Нестерович В.Ф. Зміст та структура суб'єктивного виборчого права в Україні. Вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2018. Спеціальний випуск № 3. С. 163-169.

Додаткова:

63. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 50. С. 1778.
64. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року №2747-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35-36, 37. С. 446.
65. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-II. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. С. 131.
66. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року №4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10. С. 88.
67. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. С. 356.
68. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40-41, 42. С.492.
69. Code of Good Practice in Electoral Matters: Guidelines and Explanatory Report (CDL-AD(2002)23): adopted by the Venice Commission at its 52nd session (Venice, 18-19 October 2002). English edition. Strasburg, 2002. 30 p.
70. The Constitution of the United States of America. Analysis and interpretation / Co-Editors Johnny H. Killian, George A. Costello. Washington: U. S. Government printing office, 1996. 2444 p.
71. Актуальні проблеми конституційного права України: підручник. Київ: «Центр учбової літератури». 2013. 554 с.
72. Афанасьєва М. Виборча система: поняття та сучасне розуміння. Юрид. вестн. 2012. № 1. С. 21–30.
73. Афанасьєва М. Виборча інженерія в Україні. О.: Юрид. л-ра. 2014. 384 с.
74. Афанасьєва М. Технології пропорційного розподілу представницьких мандатів. Митна справа. 2012. № 4 (82). Ч. 2, кн. 2. С. 195–202.
75. Боняк В.О. Завгородній В.А. Самотуга А.В., Філяніна Л.А. Конституційне право України: навч. посібник. 2-е вид., перероб. і доп. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 293 с.
76. Веніславський Ф. В. Конституційне право України в схемах і таблицях: навч. посіб. для студентів юрид. вузів та ф-тів; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2014. 374 с.
77. Закон про вибори до Установчих зборів Української Народної Республіки від 11 листопада 1917 року. Вісник Генерального Секретаріату УНР. 1917. № 5. С. 1-15. Ключковський Ю. Б. Виборчий процес: процедурний аспект. Публічне право: наук.-практ. юрид. журн. 2014. № 4 (16). С. 9–20.
78. Ключковський Ю.Б. Виборчі системи та українське виборче законодавство: монографія. К.: Час Друку. 2011. 132 с.
79. Ковальчук О. Питання вибору виборчої системи в Україні. Вісн. Нац. ун-ту “Львівська політехніка”. Юридичні науки. 2014. № 782. С. 129–134.
80. Козюбра М. Принцип верховенства права і реформа виборчої системи. Вибори та демократія. 2008. №4. С. 84-87.
81. Колодій А. М. Методологічні проблеми оновлення конституційного права України : дис. Сучасна правова освіта: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, Національний авіаційний університет, 23 лютого 2018 р. Тернопіль: «Вектор». 2018. С.67-69.
82. Конституційне право України. Підручник. Авторський колектив. 8-е видання перероблене та доповнене. Ужгород. Гельветика. 2018. 410 с.
83. Конституційне право України. Підручник. Авторський колектив. 9-е видання перероблене та доповнене. Ужгород. Гельветика. 2018. 462 с.
84. Конституційне право України. Підручник. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика». 2016. 476 с.

85. Конституційне право України: навч. посіб. / Ю. О. Фрицький; Відкр. міжнар. ун-т розвитку людини «Україна», Ін-т права та суспіл. відносин. Київ: Університет «Україна», 2018. 220 с.
86. Конституційне право України: підручник / [Алмаші І. М. та ін.; уклад.: Коцкулич В. В., Джуган В. В.]; ДВНЗ «Ужгород. нац. ун-т», юрид. ф-т, каф. конституц. права та порівнял. правознавства. 8-е вид., перероб. та допов. Ужгород: Гельветика, 2018. 409 с.
87. Конституційне право України: прагматичний курс: навч. посіб. / за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова; тех. ред. Ю. Д. Батан. Одеса: Юридична література, 2017. 256 с.
88. Конституція Пилипа Орлика: оригінал та його історія. Підг. О.Б. Вовк. Архіви України. 2010. Випуск 3-4. С. 145-166.
89. Конституція Української Народної Республіки (Статут про державний устрій, права і вольності УНР): 29 квітня 1918 року. Історія української Конституції / упоряд. А.Г. Слюсаренко, М.В. Томенко. К.: Право, 1997. С. 105-112.
90. Марцеляк О.В. Виборче право: сучасне розуміння і сутність. Публічне право. 2011. № 2. С. 12-18.
91. Виборче право України: Навч. посіб. / За ред. В.Ф. Погорілка, М.І. Ставнійчук. К.: Парламентське вид-во, 2003. 383 с.
92. Права людини в національному та європейському контекстах: підручник / Н.І. Петрецька, Ю.М. Бисага, Д.М. Белов та ін.; за заг. ред. Н. І. Петрецької, Ю. М. Бисаги. Видавничий дім «Гельветика». Ужгород, 2018. 482 с.
93. Правове регулювання розгляду виборчих спорів: теоретичний і практичний аспекти : монографія / М. І. Смокович. К. : Юрінком Інтер, 2014. 576 с.
94. Прасюк О. В. Переорієнтація виборчого законодавства України на громадянина-виборця. Sciency and Education a New Dimencion. Humanities and Social Sciences / Ed.-in-chief Dr. Xenia Vamos. Budapest (Hungary), 2014. № 2 (4). Issue 23. P. 105–108.
95. Смокович М. Вибори як інститут забезпечення демократії в Україні. Юрид. Україна. 2014. № 11 (143). С. 37–45.
96. Совгиря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 556 с.
97. Стукаленко В. А. Теоретичні аспекти пропорційної виборчої системи. Вісн. ОНУ ім. І. І. Мечникова. Правознавство. 2014. Вип. 3 (24). С. 17–26.
98. Фаловська І.М., Бисага Ю.М., Бисага Ю.Ю., Коцкулич В.В. Конституційний принцип рівності: правозастосовчі аспекти: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 204 с.
99. Федоренко В. Л. Конституційне право України: підруч. / до 20-ої річниці Конституції України та 25-ої річниці незалежності України. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 616 с.
100. Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. 616 с. 8. Цоклан В. І., Федоренко В. Л. Система сучасних джерел конституційного права України: Монографія / За ред. В. Л. Федоренка. К.: ЛіраJK. 2009. 400 с.
101. Право обирати і бути обраним в країнах ЄС: суб'єкти, умови і механізми реалізації. URL: http://www.parlament.org.ua/docs/files/8/1150892449_ans.pdf

Електронні ресурси

- <http://zakon.rada.gov.ua> – Законодавство України
<http://www.president.gov.ua> – офіційне інтернет-представництво Президента України
<http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України)
<http://mvs.gov.ua> – Міністерство внутрішніх справ
<http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України
<http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського

<http://www.rada.kiev.ua> – Бібліотека Верховної Ради України
<http://www.scilib.univ.kiev.ua> – бібліотека Київського національного університету
ім. Тараса Шевченка
<http://www.ukma.kiev.ua> – наукова бібліотека Національного університету
Києво-Могилянська академія

Разом: 150 год., з них 34 год. – лекції, 16 год. – семінарські заняття, самостійна робота – 100 год.

Кількість балів за семестр	150 балів															
Модулі	Змістовий модуль І						Змістовий модуль ІІ									
Назва модуля	Виборче право. Правові засади організації виборчого процесу (81)						Виборчі системи. Порушення та захист виборчих прав (84)									
Лекції	1 (1 бал)	2 (1 бал)	3 (1 бал)	4 (1 бал)	5 (2 бал)	6 (1 бал)	7 (1 бал)	8 (1 бал)	9 (1 бал)	10 (1 бал)	11 (1 бал)	12 (1 бал)				
Теми лекцій	Виборче право як структурний елемент національного права, складова науки конституційного права та навчальна дисципліна	Джерела виборчого права як невід’ємної частини національного права	Конституційно-правові засади організації виборчого процесу	Виборчі технології як наукова категорія: сутність та класифікація	Конституційно-правова характеристика виборчої інженерії	Конституційно-правові засади діяльності суб’єктів виборчого процесу	Виборча система як комплексна правова категорія. Особливості виборчих систем країн світу	Конституційно-правові засади обрання глави держави	Референдум та законодавча ініціатива	Конституційно-правові засади проведення виборів в Україні	Виборче право та виборчі системи зарубіжних країн	Конституційно-правові аспекти розгляду виборчих спорів				
Семінарські і практичні заняття	1 (10 бал)		2 (10 бал)		3 (10 бал)		4 (10 бал)		5 (10 бал)		6 (10 бал)		7 (10 бал)		8 (10 бал)	
Теми семінарських занять	Виборче право як структурний елемент національного права, складова науки конституційного права та навчальна дисципліна		Конституційно-правові засади організації виборчого процесу		Виборчі технології як наукова категорія: сутність та класифікація		Конституційно-правові засади діяльності суб’єктів виборчого процесу		Виборча система як комплексна правова категорія. Особливості виборчих систем країн світу		Конституційно-правові засади діяльності суб’єктів виборчого процесу		Конституційно-правові засади проведення виборів в Україні		Конституційно-правові аспекти розгляду виборчих спорів	
Самостійна робота	1 (5 балів)						2 (5 балів)									
Поточний контроль	модульна контрольна робота №1 (25 балів)						модульна контрольна робота №2 (25 балів)									
Підсумковий контроль	Розрахунковий коефіцієнт: 1,95															

